

METODICKÝ LIST K PRACOVNÍMU LISTU

Téma	Historický vývoj krajiny a turistický potenciál obce Velké Losiny
Tematický okruh (začlenění do učebního plánu)	Geografie místního regionu
Cílová skupina	4. ročník VG; zeměpisný seminář; 2. ročník NG
Časová náročnost	celodenní
Mezipředmětové vazby	zeměpis, historie, tělesná výchova, výtvarná výchova, občanská výchova
Průřezová témata	osobnostní a sociální výchova, environmentální výchova, výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech
Organizační formy	skupinová (5 členů)
Personální zajištění	2 učitelé

Pomůcky	plán obce Velké Losiny, německo-český slovník, psací pomůcky, 5 tenisových míčků, turistické nebo topografické mapy 1:25 000, poznámkové bloky, tvrdé desky
Lokalita realizace	Terénní výuka probíhá v kopcovitém terénu. Trasa vede po turistické značce (lesní cesty, pěšiny a nebezpečné komunikace). Závěr TV je v obci Velké Losiny, kde se budou studenti sami pohybovat.
Specifika prostředí	

Vstupní požadované znalosti a dovednosti žáků	Základní znalosti a dovednosti studenta 2. ročníku NG a 4. ročníku VG
Cíle aktivity	Studenti si během terénní výuky uvědomí proměny opuštěné kulturní krajiny, historické souvislosti odchodu sudetských Němců s dnešní podobou krajiny. Zopakují si základní údaje o čarodějnických procesech. V obci Velké Losiny uvědomí si specifika lázeňského města a spojitost služeb s cestovním ruchem.
Závěr (hodnocení)	Jednotlivé skupiny v průběhu plnění úkolů seznamují ostatní skupiny se svými výsledky a zjištěními, po čemž bude následovat diskuze moderovaná pedagogem. Skupiny si vzájemně kontrolují pracovní listy a vzájemně se doplňují v získaných informacích.

evropský
sociální
fond v ČR

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

CZ. 1.07/1.1.00/26.0035

Návrhy na individuální přístup	Nadaný žák	Slabší žák
Realizace výuky ve skupinách s malým počtem studentů umožňuje zapojení všech jejích členů, bez ohledu na nadání. Každý si v rámci úkolů zvolí vlastní aktivitu, kterou přispěje k splnění zadání. Není proto nutné navrhovat individuální přístupy k výjimečným studentům.		

Scénář aktivit	činnosti učitele	činnosti žáků
	Učitel doprovází studenty na cestě ze školy do Kopřivné. Vyhledá nejvhodnější autobusové spojení. Cesta autobusem vezme cca 20 minut. Z obce povede studenty po modré turistické značce na lokalitu Prameny/Štolnava (cca 1 hod.)	Studenti se autobusem přemístí ze školy do Kopřivné a pak po modré turistické značce na lokalitu Prameny/Štolnava.
úkol 1	Stanoviště 1. Počátek osady Prameny Učitel zadá úkol 1. přečíst si úvodní text a jako motivace k proniknutí do tématu se studenti pokusí přijít na co nejvíce příjmení majících původ v němčině. Učitel musí být na problematiku předem připraven a musí očekávat od studentů doplňující otázky nebo je k nim vybízí. Ohodnotí skupinu s největším počtem německých příjmení. Výběr ceny si zvolí každý učitel	Studenti čtou úvodní text, se ptají na záležitosti v textu, kterým nerozumí. Poté zapisují příjmení. Skupiny soutěží o sepsání co největšího počtu německých příjmení v časovém limitu 2 minuty. Vítězná skupina je ohodnocena.
úkol 2	Druhý učitel rozmístí kešky po osadě Prameny tak, aby jej studenti neviděli. Přitom platí, že kešky jsou rozmístěny následovně dle souřadnic: <ol style="list-style-type: none"> 1. 50.049596, 16.982937 kříž u cesty 2. 50.048998, 16.986891 hřbitov 3. 50.050343, 16.991134 boží muka 4. 50.049053, 16.988025 ruiny kostela 5. 50.048757, 16.990066 rozcestník turistických tras Jako kešky poslouží např. malá pouzdra od Kinder vajíček, do kterých se vloží papírek s úkolem, viz níže rozepsaný úkol 2	

úkol 3	Učitel na stanovišti Rozcestí turistických tras zadá úkol 3. mapování osady. Vysvětlí zadání, určí rozsah osady a i oblasti, kam budou moci studenti zacházet. Výchozí místo bude i místem setkání. Určí dobu trvání úkolu na 45 minut. Zadá úkol 4 s časovým limitem 2 minuty. sám.	Studenti řeší úkoly 2. a 3., pohybují se ve skupinách, vyhledávají pomníky s německými nápisy, které překládají, mapují pozůstatky osady a charakterizují podobu krajiny. Jednotlivé objekty zakreslují dle legendy do současného leteckého snímku v pracovních listech. Své výsledky porovnávají s ostatními skupinami.
úkol 4	Učitel dovede studenty na stanoviště pomník inkvizičních procesů. Přesun cca 1 hodina. Zde zadá úkol 4 – doplnění do textu. Zkontroluje správnost odpovědi a v případě dotazů dovysvětlí některé souvislosti. Učitel musí znát předem problematiku čarodějnických procesů na severní Moravě.	Studenti ve skupinách vyplňují text v PL.
Úkol 5	Učitel dovede studenty do prostoru před lázněmi Velké Losiny. Přesun cca 20 minut. Zadá skupinám úkoly. Stanoví čas na rozhod cca 45 minut, určí místo střetnutí, kde zkontroluje vypracované otázky skupin. Na závěr dovede studenty na vlakové nádraží z centra (cca 15 minut). Dohlíží na studenty během přepravy.	Studenti ve skupinách zpracovávají zadané úkoly. Pohybují se po městě, zjišťují i na základě interview odpovědi. Na závěr svá zjištění prezentují ostatním skupinám. Na závěr se studenti organizovaně přesunou na vlakové nádraží.
Realizační rizika		Nepřízeň počasí
Poznámky: Základní činnosti učitele ve smyslu průběžného dohledu nad bezpečností a individuální asistencí jednotlivým žákům či skupinkám je brána jako samozřejmost. Během trasy doplňuje výklad vlastními poznatky dle svého uvážení.		

Klíč k pracovnímu listu:

ÚKOL 1.

Schwarz, Müller, Hermann, Weiss, Weinlich, Sonntag, Schwarzenegger, Schwarzenberg, Fuchs, Ressel, Klein, Schneider, Schindler, Lochner, Bauer, Neumann, Schulmann, Schiller, Korn, Heinz, Bayer, Bittner, Kretschmer, Dienstbier, Wolf, Stauf, Frank, Hauf, Köhler, Deutsch, Tögel, Fischer, Habermann, Hindenburg, Bismarck, Paulus, Gronych, König, Einstein, ...

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

CZ. 1.07/1.1.00/26.0035

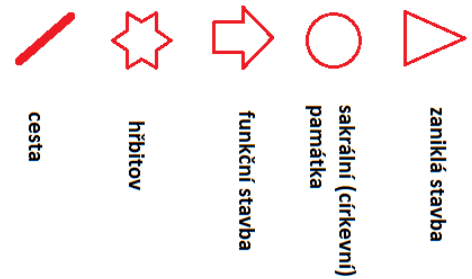

ÚKOL 2:

1. skupina – 50.049596, 16.982937 Za pomoci slovníku přeložte text na kříži z němčiny do češtiny: *Lieber Wandersmann, bleibt stehn, thu Christus dem Herrn ansehen wie er mit seinen kostbaren Blut die armen Seelen retten thut.*
Milý poutníku, zůstaň stát a věz, že Kristus Pán spasil nebohé duše svou drahou krví
2. skupina – 50.048998, 16.986891 Popište místo, na kterém jste se ocitli a za pomoci slovníku přeložte nápis na kříži do češtiny: *opuštěný hřbitov, es ist vollbracht - dokonáno jest*
3. skupina – 50.050343, 16.991134 Popište památku, u které jste se ocitli a charakterizujte podobu krajiny v Pramenech. *Opravená boží muka; pastviny, louky, lesy, remízky, roztroušená zeleň, pozůstatky po stavbách, pozůstatky cest*
4. skupina – 50.049053, 16.988025 Z informační tabule zjistěte informace o bývalém kostele: *Kostel sv. Jana a Pavla byl postaven ve druhé polovině 19. století. Díky vysídlení osady po druhé světové válce byl počátkem 60. let 20. století zbourán.*
5. skupina – 50.048757, 16.990066 Uvedte barvy turistického značení, po kterém je možné se z Pramenů dostat k železničním stanicím. Uvedte také podrobnosti o poloze železničních stanic – vzdálenosti, světové strany.
modrá – Hanušovice 10,5 km, západ; **žlutá** – Potůčník 6 km, sever

ÚKOL 3.

ÚKOL 4.

*mučením Kladivo na čarodějnice palečnice, španělské boty, skřipce Kryštof Alois Lautner
František Boblig z Edelstadtu sabatech Petrových kamenech Václav Kaplický železa
Mohelnici přiznání Otakar Vávra tortury*

První zmínky pronásledování a honu na čarodějnice jsou spatřovány již ve starověku, avšak opravdový rozmach čarodějnictví a zejména obviňování žen z čarování spadá do středověku a raného novověku. Spojení nesmyslné pověry s formou trestního řízení (inkvizicí) se stalo hrozbou pro celou Evropu. V období po třicetileté válce, kdy mezi lidmi převládal strach, nevědomost, rozvrácená morálka, zvýšená pověřivost a nevzdělanost byla ideálním prostředím pro rozpoutání čarodějnických procesů, které zužovaly Jesenicko - tehdejší nyské knížectví v letech 1622 -1684. Zde působil jako přísedící inkvizičního tribunálu Jindřich **František Boblig z Edelstadtu**, jehož touha po snadném zbohatnutí z majetku odsouzených obětí byla příčinou přerušení studia práv a počátkem budoucí kariéry inkvizitora. Za jeho působení na Jesenicku zahynulo v plamenech odhadem více než 250 lidí.

Území, jehož se toto tragické a nelidské řádění také dotklo, byla severomoravská žerotínská panství a Šumperk. Zde na květnou neděli 1678 putovala do sobotínského kostela první oběť inkvizice - ubohá žebračka Marina Schuchová. Na mši u svatého přijímání ukradla hostii a pokusila se ji donést porodní bábě Dorotě Groerové, aby jí kráva dojila více mléka. Viděl ji farář kostela a celou záležitost nahlásil losinské vrchnosti, jež tehdy reprezentovala hraběnka Angele Sybille Galle, roz. Žerotínová. Ta pozvala na panství člověka, který měl s čarodějnicemi dlouholeté bohaté zkušenosti - již zmiňovaného J. F. Bobliga. Losinský zámek byl místem věznění, výslechu a mučení několika desítek nevinných lidí obviněných z čarodějnictví.

Vynucení **přiznání** se provádělo pomocí **tortury** (neboli česky **mučením**), za pomoci nástrojů **palečnice, španělské boty, skřipce a rozpáleného železa**. Náklady na procesy stále vzrůstaly a staly se tak pro vrchnost a zlověstného Bobliga příliš nákladnou záležitostí, což zapříčinilo, že se Boblig začal zaměřovat na zámožné občany z nedalekého Šumperka.

Bezesporu mezi nejstatečnější oběti patří šumperský děkan a farář **Kryštof Alois Lautner**. Při svých kázáních poukazyval na nesmyslnost celých procesů. Hlavní žalobce se po celou dobu snažil obvinít i kněze a proto nutil obžalované sdělovat výpovědi spojující kněze s čarodějnictvím, jeho účast na **sabatech** (neboli nočních shromážděních čarodějnic vedených ďáblem, kde se jedlo, pilo, tancovalo a prováděly se nemravnosti) na **Petrových kamenech** (nedaleko dnešní chaty Ovčárna). Farář obhajující údajné čarodějnice byl nakonec zatčen, mučen a donucen k doznání z účasti na čarodějnických sletech a upálen zaživa v **Mohelnici**. Na tuto událost dodnes poukazuje památník v parku v blízkosti areálu, kde se v dnešní době pořádá každoročně festival folkové hudby Dostavník.

Silná tematika čarodějnických procesů se stala látkou pro filmové ztvárnění s názvem **Kladivo na čarodějnice** z roku 1969, který natočil významný český režisér **Otakar Vávra** na základě knižní předlohy, kterou napsal významný český literát **Václav Kaplický**.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

CZ. 1.07/1.1.00/26.0035

ÚKOL 5.

Skupina 1: LÁZNĚ: Zjistěte základní charakteristiku lázeňství ve Velkých Losinách. Na co jsou lázně zaměřené? Kolik návštěvníků ročně využije služeb lázní? Jaké je složení vody a co je podstatou jejího léčebného účinku? Jaké doprovodné aktivity umocňují význam lázní (kultura, sport, volnočasové aktivity).

Termální lázně Velké Losiny mají dlouholetou tradici v lázeňské léčbě neurologických onemocnění a nově se věnují také bolestivým onemocněním pohybového aparátu včetně pooperačních stavů. Vzhledem k poloze lázní v podhůří Jeseníků léčí respirační onemocnění dětí. V lázních se konají koncerty, taneční odpoledne, speciální akce, např. šachová utkání tělesně postižených hráčů, aj.

Skupina 2: PAPIRNY: Zjistěte, v čem spočívá ojedinělost papírny v rámci České republiky. Zjistěte, k jakým účelům se papír využívá (např. významné události). Jaké další služby jsou spojeny s provozem papírny? Sestavte jednoduchý seznam základních výrobků papírny.

Velkolosinská manufaktura patří k nejstarším doposud pracujícím podnikům svého druhu v Evropě. Byla založena roku 1596, ruční papír se zde stále vyrábí tradičním postupem z bavlny a lnu. Ruční papír se používá zejména ve výtvarném umění, pro významnou osobní i firemní korespondenci, reprezentační účely, k tisku bibliofilii a rovněž v knižní umělecké a restaurátorské praxi. Ruční papír používá také Kancelář prezidenta České republiky.

V areálu papírny se nachází restaurace Losín a firemní prodejna, ve které se prodávají dopisní obálky, dopisní kazety, svatební oznámení, ročenky, mapy, kalendáře, přání a další zboží.

Skupina 3: SLUŽBY: Zjistěte a stanovte služby, které jsou speciálně vázány na lázeňsko-turistický aspekt města (takové, které využívají zejména hosté a turisté v lázních), a které jsou určeny pro místní obyvatelstvo (např. základní služby). Zjistěte, jaké druhy ubytování jsou poskytovány pro turisty a vypište alespoň 5 konkrétních názvů ubytovacích zařízení.

pro turisty: informační centrum, ubytovací zařízení, wellness, bazén, minigolf

pro místní obyvatele: kadeřnictví, potraviny, pohostinství, řeznictví

ubytování: hotel (Diana, Praděd, Žerotín), penzion (Brněnka, U parku, Terasa, Villa Thermal, Fialka, Vaněk), ubytování v soukromí (Dvůr Emílie, U Loupanců), ubytovna (Švihák lázeňský, Fit), autokemp (U Loupanců)

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

CZ. 1.07/1.1.00/26.0035

Skupina 4: DOPRAVA: Zjistěte, kam směřují přímé linky autobusů a vlaků procházejících Velkými Losinami. Zjistěte, zda obcí prochází cyklotrasy. Pokud ano, jakými čísly jsou označeny a kam vedou. Sepište názvy dopravců provozujících veřejnou dopravu. Podle státních poznávacích značek automobilů určete národnosti zahraničních návštěvníků lázní.

Přímé vlaky: Šumperk, Kouty nad Desnou; Železnice Desná, dopravce Veolia

Přímé autobusy: Brno, Šumperk, Jeseník, Kouty nad Desnou; dopravce Veolia

Cyklotrasy: 6114 (Kladské sedlo – Nedvězí), 6187 (Sobotín – Velké Losiny), 6197 (okruh kolem Velkých Losin)

PL – Polsko, SK – Slovensko, D – Německo, A – Rakousko

Skupina 5: TURISTICKÝ POTENCIÁL ŠIRŠÍHO OKOLÍ: Z dostupných zdrojů zjistěte, jaké další cíle je možné navštívit v širším okolí Velkých Losin. Rozdělte tyto lokality dle kategorií: technické památky, historické památky, přírodní památky, sportovní areály – zimní a letní.

Technické památky - Přečerpávací elektrárna Dlouhé Stráně, pohraniční opevnění Branná

Historické památky – zámek a zámecký park Loučná nad Desnou, zámek Branná, dřevěné kostely v Maršíkově, Žárově a Klepáčově, Šumperk – historické jádro (kostel, klášter, radnice, Geschaderův dům, zámek...), zámek Bludov

Přírodní památky – CHKO Jeseníky, přírodní rezervace Praděd, Vozka, Skřítek

Sportovní střediska - Kouty nad Desnou, Červenohorské sedlo, Přemyslov, Klepáčov, Ostružná, Petříkov, Ramzová, Štíty

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

CZ. 1.07/1.1.00/26.0035